

fogadásának az alakulása-változása állt. Csepelyi Rudolf (előadását Csipkés Attila és B. Szabó Péter olvasta föl) *Aurora Australia – A legmesszebbre került szó* című összefoglalója rendkívüli alapossgal mutatta be az ausztráliai magyar irodalmat és tudományos életet; viszont hátulütője az előadásnak, hogy olyan „alkotókat” is számon tart, akik közül jó pár a legnagyobb jóindulattal sem nevezhető írónak.

Az általánosabb jellegű elméleti, illetve egy-egy műfaj eredményeit rögzítő tanulmányok-esszék mellett föltétlen említésre méltók az író-portrék. Nem csupán azért, mert – részletesebb tárgyalással – szinte kiegészítik a fentebb említett tanulmányokat, hanem mert valamelyest pótolják a hiányzó pályaképeket. Fáy István forrásértékű tanulmányában (melyet Csemohorszky Vilmos olvasott föl) a költőfivér, a nálunk úgyszólván ismeretlen Fáy Ferenc keserű sorsára, mint líraalakító tényezőre mutatott rá, ismertetve a kortárs-elemzők: Ignotus Pál, Határ Győző, Márai Sándor stb. Fáyval kapcsolatos meglátásait. *A magyar Montaigne – Cs. Szabó László* című Kabdebó Tamás-előadás a nyugati magyar irodalom egyik legnagyobb esszéírójának törekvéseit, eredményeit méltatta, hangsúlyozván meghatározó szerepét az öt követő nemzedékekre, míg az NSZK-ban élő Bogyay Tamás a nemrég elhunyt kitűnő esszéista, a sokoldalúságáról ismert Dénes Tibor történész-arcát rajzolta meg pár markáns vonással, adózván a svájci író kutató-szenvedélyének.

Az előadásokat élénk vita követte, melyet az elnök, Saáry Éva vezetett; egyébként ugyancsak az ő szavaival nyitott és zárt a konferencia.

Az *Arcok és eszmék a nyugati magyar irodalomban* című előadás-sorozat a nyugati magyar sajtóban elég komoly visszhangot vert, B. Szabó Péter szerint mindvégig higgadt tárgyilagosság és alaposág jellemezte „a négynapos eszmecesterét” (Duna Tudósító, 1988. nov.–dec.). Ugyancsak ő vonta le a tanulságokat is: „1. van nyugati magyar irodalom, bár létezése véges lehet; 2. a nyugati magyar irodalomnak van önismerte és értéktudata, ami elsősorban a korrektúra szerep betöltésében rejlik, és ami leginkább adja sajátos karakterét; 3. ez az irodalom nem alacsonyabb és nem is magasabb rendű, mint a többközpontú (policentrikus) egyetemes magyar irodalom bármely ága; az alkotói szabadság birtoklása ellenére is ez az irodalom van a leghátrányosabb helyzetben, mivel léteéhez hiányzik a fenntartó és ellenőrző szerepet betöltő olvasótábor és irodalmi intézményrendszer.”

Szakolczay Lajos

Hungarológiai konferencia

Brüsszel, 1988. november 17–20.

1988. november 17–20. között nemzetközi hungarológiai konferenciát tartottak Brüsszelben, az Institut Supérieur de l'État de Traducteurs et Interpretes (ISTI) épületében. A konferencia szervezése az intézmény tanárának, *Sass Kálmán*nak az érdeme, aki egyrészt megnyerte a Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság (Association Internationale des Études Hongroises) támogatását, másrészt megszerezte a magyar Művelődési Minisztérium, a belga Oktatásügyi Minisztérium, a brüsszeli magyar nagykövetség, és egy sor más intézmény – köztük az Európai Közösség belgiumi kulturális megbízott-

jának – védnökségét. A szervezésben magyar részről *Klaniczay Tibor* akadémikus, belga részről *Mme L. Laureys*, az ISTI keretében működő Association pour la Promotion de l'Étude des Langues Modernes (APELM) elnöke, és *M. G. Guislain*, az ISTI igazgatója vett részt.

A konferenciára népes magyar küldöttség utazott (7 fő). Itáliából három kutató érkezett. A francia, német, lengyel és cseh résztvevők mellett első ízben jelent meg hungarológiai konferencián egy szovjetunióbeli kutató, az ungvári nyelvészprofesszor, *Petro Lizanec* személyében.

A tanácskozás – változó számú, részben helyi érdeklődőkből, részben helyi magyarokból, részben a főiskola hallgatóiból kikerülő közönség előtt – november 17-én délután *Jacques Rifflet*-nek, az APELM elnökének üdvözlő szavaival kezdődött, ezt követte *Benda Kálmán* megnyitó előadása Szent István király életművének magyarországi és európai hatásáról.

A felolvasások nem tematikus sorrendben követték egymást, az első napon azonban mégis kialakult egy kisebb nyelvészeti blokk: *Ginter Károly* a francia és a magyar nyelv kölcsönös tanulásának nyelvtani nehézségeit szedte csokorba, *Petro Lizanec* (Ungvár) a magyar nyelv és szláv környezete együttéléséről beszélt a kárpátaljai térségben.

Az előadások zöme irodalomtörténeti vonatkozású volt, *Jan Ślaski* (Varsó) a lengyel–magyar–olasz irodalmi kapcsolatok alakulását elemezte, *Klaniczay Tibor* a reneszánsz magyarországi térhódításának különleges körülményeiről: a török háborúk és hódítások korának viszonyairól beszélt. *Amedeo Di Francesco* (Nápoly) Boccaccio 16. századi magyarországi visszhangjáról számolt be, *Richard Pražák* (Brno) a 18. századi Habsburg-birodalom cseh–morva és magyar részei közötti kulturális kapcsolatokat, eltéréseket és párhuzamot írta le. *Sárközy Péter* (Róma) az olasz klasszicizmus „árkádikus” irányzatának a 18. század végi magyar kulturális újjászületésre gyakorolt hatását elemezte. *Sass Kálmán* (Bruxelles) Puskin, Vörösmarty, Petőfi és Arany nemzedékéről beszélt, *Nicolas Cazelles* (Párizs) Arany János balladáinak modern vonásaival foglalkozott, *Gianpiero Cavaglia* (Torino) Krúdy Gyulát helyezte el a Habsburg-birodalom végső időszakának kereteiben.

Kisebbsúlyal jelentkezett a tematikában a történettudomány. *Benda Kálmán* már említett bevezetőjén kívül e sorok írója szolt az erdélyi fejedelemség három kultúrájáról, azok egymáshoz való viszonyáról; illetve *Holger Fischer* (Hamburg) idézte föl az 1918–1919-es Károlyi kormányt, s jelentőségét Európában.

A többi előadás külön-külön képviselt egy-egy tudományágat. *Voigt Vilmos* néprajzi indíttatású felolvasása a magyar őstörténet és a primitív történelem tárgykörét érintette, *Németh Lajos* művészettörténész a szecesszió magyarországi feltűnését és útját ismertette, a közgazdász *Kemenes Egon* pedig a KGST-tag Magyarország és a Közös Piac kapcsolatainak kilátásait vázolta.

A konferenciát szokás szerint kiegészítő egyéb rendezvények között meg kell említeni *Virágh László* Ars Renata együttesének nagy sikerű esti koncertjét, valamint *Bacsó Péter* „Tanú”-jának nagy érdeklődéssel kísért vetítését. A résztvevőket fogadta *Németh József*, hazánk brüsszeli nagykövete.

A dolgok természetéből következett, hogy egy ilyen jellegű konferencián az előadók többsége inkább egy-egy témakör ismertetésére vállalkozott, s csak kevés volt

az új tudományos eredményre törekvő feldolgozás. Mint az várható volt, a közönség kérdései és érdeklődése is főleg a magyar múlt általános problémáira irányultak, kivételt csak – megint magától értetődően – Kemenes Egon mai tárgyú előadása jelentett. Ez volt az egyetlen téma, amiről a brüsszeli sajtó a konferencia kapcsán külön is említést tett.

Egy bizonyos: ez a konferencia jó alkalmat teremtett arra, hogy újabb országban jelentkezzen a magyar kultúra és történelem. Belgiumban ugyanis ez volt az első ilyen tárgyú tudományos értekezlet. Remélhetőleg folytatására is sor kerül egykor, s a hungarológia nemzetközi kutatógárdájának újból lehetősége lesz személyes és tudományos kapcsolatai továbbépítésére e szép országban, amelynek megismerésére egyébként most bizony alig-alig maradt időnk.

Barta Gábor

A régi magyar irodalom kutatóinak konferenciája.

Szeged, 1989. május 19–20.

1989 májusában Szegeden ültek össze a régi magyar irodalom kutatói szokásos évi vándorgyűlésükre. Az Irodalomtudományi Intézet és a négy tudományegyetem konferenciái a páros években tematikusak, a páratlan években pedig nem, s az egyes vidéki egyetemek felváltva adnak otthont az összejöveteleknek. Ezt a látszólagos kettősséget sikerült most a szegedi szervezőknek feloldani, ugyanis az idei ülészak is tematikus volt, de nem a hagyományos módon: az előadásokat az fogta egységbe, hogy valamennyi előadó szorosan kapcsolódott a Szegeden folyó kutatásokhoz.

Az előadók életkorának átlaga – mint hallhattuk – harminc év alatt volt, ami nemcsak azt jelzi, hogy az egyetem az utóbbi 10–15 évben komoly kutatógárdát nevelt ki, hanem azt is, hogy ez a képzés folyamatos, hiszen a még nem végzetek is helyet kaptak az előadók között.

Május 19-én délután a konferencia *Csernus Sándor* történész előadásával kezdődött, aki a humanista fejedelemtükrök francia forrásvidékéről beszélt. Ezután *Hajnóczy Gábor* következett, aki a Zichy-kódex egy rajzának eszmetörténeti hátteréhez gyűjtött adalékokat.

A nap hátralévő része a könyvtárkutatóké volt. A könyvjegyzékek rendszeres feldolgozása a nyolcvanas évek eleje óta folyik Szegeden, és ezek a *Monok István* által szerkesztett Könyvtártörténeti füzetekben jelennek meg időről időre. Monok István jelenleg Mária királynő könyveinek sorsát vizsgálja. Előadásában egyelőre negatív eredményről számolhatott be: Mária királynő Budáról távoztakor nem vitt magával Corvinát. A kutató több helyszínen, több katalógust átvizsgálva 9 inventáriumot talált, de maguk a könyvek szétszóródtak. Várható, hogy az egyes kötetek vizsgálata még hozhat eredményt.

Farkas Gábor a kassai bibliotheca publica tanulmányozása közben arra a megállapításra jutott, hogy – ellentétben a korábbi nézettel – nem Klimó György pécsi könyvtára, hanem a kassai volt az első magyarországi nyilvános könyvtár. A kassai bibliotheca több szempontból is páratlan: a könyveket jellemzi a felekezeti sokoldalúság, többféle nyomdából származnak, sokféle nyelven íródtak, valamint nagyon gaz-